

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΚΟΜΒΟΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ: DIGI.STORY.HUBS

Διδακτικό σενάριο

Τίτλος σεναρίου: Η επανάσταση του 1821 με ψηφιακή αφήγηση

Τάξη: ΣΤ΄ Δημοτικού

Μάθημα: Ιστορία, Γλώσσα, Λογοτεχνία, Πληροφορική

Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 2022

Το έργο υποστηρίζεται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.) στο πλαίσιο της 3ης Προκήρυξης της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης» (Αριθμός Έργου: 1708)

Τίτλος σεναρίου: Η επανάσταση του 1821 με ψηφιακή αφήγηση

Τάξη: ΣΤ΄ Δημοτικού
Μάθημα: Ιστορία, Γλώσσα, Λογοτεχνία, Πληροφορική
Συμβατότητα με το ΠΣ: Είναι συμβατό τόσο με το ισχύον όσο και με το νέο ΠΣ της Ιστορίας

Εισαγωγή

Η ελληνική επανάσταση του 1821 αποτελεί κορυφαίο γεγονός της νεότερης ελληνικής ιστορίας, το συστατικό γεγονός της ύπαρξης του νεοελληνικού έθνους-κράτους αλλά και ένα παραδειγματικό γεγονός της ευρωπαϊκής ιστορίας. Διότι είναι η πρώτη εθνική επανάσταση πανευρωπαϊκά η οποία κλόνισε την κυριαρχία των πολυεθνικών αυτοκρατοριών, συγκλόνισε ολόκληρη την Ευρώπη και αποτέλεσε έναυσμα και για άλλες εθνικές επαναστάσεις. Τα 200 χρόνια που μας χωρίζουν από αυτήν αλλά και ο μηχανιστικός και ρητορικός συχνά τρόπος με τον οποίο επί πολλά χρόνια διδασκόταν η Ιστορία στο σχολείο ίσως έχει σκιάσει τα ποικίλα και έντονα συναισθήματα που μπορεί να προκαλέσουν συγκεκριμένα γεγονότα της επανάστασης εάν προσεγγιστούν από τους μαθητές με έναν πιο βιωματικό τρόπο, χωρίς βέβαια να χάνουμε ποτέ την ιστορική συνειδητοποίηση της μεγάλης εικόνας.

Το παρόν σενάριο σκοπεύει να συμβάλει, στην παραπάνω κατεύθυνση, στη διδασκαλία της επανάστασης του 1821 αξιοποιώντας το διδακτικό εργαλείο της ψηφιακής αφήγησης. Δεν αποτελεί μια ολοκληρωμένη πρόταση για τη διδασκαλία της μεγάλης αυτής ιστορικής ενότητας η οποία στο σχολικό βιβλίο καταλαμβάνει 18 κεφάλαια. Τούτο γίνεται σκοπίμως, για να αφήσει χώρο στην εκπαιδευτικό να διδάξει την ενότητα με τον τρόπο που επιθυμεί. Εξάλλου, η επιτυχής διδασκαλία της επανάστασης του 1821 στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εμπέδωση της γνώσης που αποκτήθηκε από την προηγούμενη ενότητα «Οι Έλληνες κάτω από την οθωμανική και τη λατινική κυριαρχία».

Το σενάριο, λόγω της βασικής του επιδίωξης που είναι η αξιοποίηση του εργαλείου της ψηφιακής αφήγησης, δίνει έμφαση σε εκείνες τις δραστηριότητες των μαθητών οι οποίες τους βοηθούν να προσεγγίσουν με έναν βιωματικό τρόπο την ιστορική γνώση, να αντιμετωπίσουν τα δρώντα πρόσωπα της ιστορίας, είτε είναι οι αγωνιστές και οι ήρωες είτε είναι οι άμαχοι και τα γυναικόπαιδα, με έναν πιο προσωπικό τρόπο. Τέλος, να εκφράσουν, μέσα από τις ψηφιακές αφηγήσεις που θα δημιουργήσουν, τη δική τους οπτική για το συγκλονιστικό αυτό ιστορικό γεγονός, μια οπτική η οποία θα είναι ιστορικά θεμελιωμένη αλλά θα διέπεται και από την προσωπική τους ματιά.

Για να επιτευχθούν τα παραπάνω, σημαντικές είναι ορισμένες προϋποθέσεις. Καλό είναι να ξεκινήσει η εφαρμογή του σεναρίου προς το μέσον της διδασκαλίας της ενότητας, γύρω δηλαδή στο ένατο ή δέκατο κεφάλαιο έτσι ώστε να έχουν ήδη γνωρίσει οι μαθητές κάποια βασικά γεγονότα της επανάστασης και να έχουν εξοικειωθεί με κάποιες έννοιες, τύπους, πρόσωπα και γεγονότα. Η παραπάνω σύσταση ισχύει στην περίπτωση που επιλέγεται μια πιο παραδοσιακή διδασκαλία που ακολουθεί τη σειρά των κεφαλαίων του βιβλίου. Διότι, εάν επιλεγεί μια διδασκαλία τύπου πρότζεκτ, θα μπορούσε η ύλη των 18 κεφαλαίων να αναδιαταχθεί σε κατηγορίες και να ακολουθηθεί μια χρονική εξέλιξη. Λ.χ. να χωριστεί η ύλη σε πολεμικά, πολιτικά, διπλωματικά γεγονότα, και να υπάρχουν ομάδες μαθητών, η κάθε μία από τις οποίες θα αναλάβει να παρουσιάζει σε τακτά διαστήματα τα γεγονότα με χρονική σειρά συμπληρώνοντας, όλη η τάξη μαζί, μια χρονογραμμή. Σε κάθε περίπτωση, επειδή η εργασία σε ομάδες και η ανακαλυπτική μάθηση είναι βασικές

θεωρητικές προϋποθέσεις και τούτου εδώ του σεναρίου, θα προταθεί παρακάτω, στην ενότητα «προετοιμασία», συγκεκριμένος τρόπος λειτουργίας των μαθητικών ομάδων.

Προκειμένου οι μαθητές να προετοιμαστούν σωστά για να φθάσουν στο σημείο να δημιουργήσουν αξιόλογες ψηφιακές αφηγήσεις, θα πρέπει να δοθεί έμφαση σε δύο σημεία: πρώτον στον οπτικό γραμματισμό, στη συστηματική δηλαδή συλλογή, παρατήρηση και συζήτηση των εικόνων γύρω από την επανάσταση και δεύτερον στη συγγραφή ιστοριών που είναι ο άλλος πόλος της ψηφιακής αφήγησης. Για το δεύτερο θα χρειαστούμε ασφαλώς και τη συνδρομή της λογοτεχνίας. Άρα, σ' αυτή τη φάση της «προετοιμασίας», πραγματοποιούνται σχετικές δραστηριότητες. Από κει και πέρα, μπαίνουμε στον λεγόμενο «κύκλο της ψηφιακής αφήγησης» με τις δικές του φάσεις που αποτελεί και τον κύριο κορμό του σεναρίου. Τέλος, απαραίτητη είναι μία ακόμη διευκρίνιση. Οι δραστηριότητες που προτείνονται μπορούν να αξιοποιήσουν όποια άλλα εργαλεία ΤΠΕ συνηθίζει να χρησιμοποιεί η τάξη. Ωστόσο, επειδή η έμφαση είναι στη δημιουργία ψηφιακών αφηγήσεων, διαδικασία η οποία ούτως ή άλλως είναι σύνθετη τεχνικά, καλό είναι να μην επιβαρυνθεί η τάξη με την εκμάθηση και άλλων νέων ψηφιακών εργαλείων.

Σκοποθεσία

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- Να καλλιεργήσουν την ιστορική και κριτική σκέψη έτσι ώστε να μπορούν να συνδέουν γεγονότα, να συσχετίζουν αίτια με αποτελέσματα, να κατανοούν το ρόλο των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών παραμέτρων όπως και τον ρόλο των ιστορικών προσωπικοτήτων.
- Να ασκηθούν στην ιστορική αφήγηση και σε ποικίλους τρόπους έκθεσης και κριτικής διερεύνησης της ιστορικής γνώσης.
- Να εκφράζουν, μέσω της πολυτροπικής αφήγησης, προσωπικές απόψεις και κρίσεις για ιστορικά ζητήματα.
- Να συνειδητοποιήσουν τις σταδιακές ή και τις απότομες αλλαγές που συντελέστηκαν με την άροδο του χρόνου και τη σημασία τους στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων.
- Να γνωρίσουν και να συναισθανθούν τον διαφορετικό τρόπο ζωής σε μια παλαιότερη εποχή αλλά και τη διαφορετική θέση των Άλλων, των αντιπάλων, των «εχθρών».
- Να κατανοήσουν τη μεγάλη ιστορική σημασία της επανάστασης του 1821 τόσο για τη δημιουργία του νεοελληνικού κράτους όσο και για τις γενικότερες ευρωπαϊκές εξελίξεις (κατάρρευση των πολυεθνικών αυτοκρατοριών και ίδρυση εθνικών κρατών).
- Να τοποθετούν τα ιστορικά γεγονότα της επανάστασης σε άξονα χρονογραμμής / ιστοριογραμμής.
- Να κατανοήσουν βασικές ιστορικές έννοιες που σχετίζονται με την επανάσταση του 1821 όπως διαφωτισμός, φιλελληνισμός, εθνοσυνέλευση, εμφύλιες έριδες.
- Να γνωρίσουν τα ιστορικά πρόσωπα της Επανάστασης, πέρα από τις κοινοτοπίες και τη μυθοποίηση, και να συναισθανθούν τις δυσκολίες, τις θυσίες και την τραγικότητα της ζωής τους.
- Να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της εξέλιξης της επανάστασης και της πορείας προς την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους.
- Να καλλιεργήσουν τον οπτικό και τον ψηφιακό γραμματισμό.

Δεξιότητες

- Να χρησιμοποιούν ιστορικούς χάρτες
- Να αναζητούν, να αξιολογούν και να συνθέτουν ιστορικές γνώσεις από διαφορετικές πηγές: βιβλία, διαδικτυακούς τόπους, εικόνες, έργα τέχνης, οπτικοακουστικά κείμενα και λογοτεχνικά κείμενα.
- Να αναζητούν, να παρατηρούν, να σχολιάζουν και να αξιοποιούν πολυμεσικό υλικό για τη δημιουργία ψηφιακών ιστοριών
- Να καλλιεργήσουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες χρήσης προγραμμάτων επεξεργασίας βίντεο
- Να παρουσιάζουν την εργασία τους στην ολομέλεια της τάξης, να εξηγούν το σκεπτικό τους και να δικαιολογούν τις επιλογές τους.
- Να αξιολογούν (αυτοαξιολόγηση) την εργασία τους (την ψηφιακή τους αφήγηση) και να ασκούν κριτική στις ψηφιακές αφηγήσεις των συμμαθητών τους (ετεροαξιολόγηση) σύμφωνα με δεδομένα κριτήρια.

Εκπαιδευτικά υλικά

Σχολικό βιβλίο Ιστορίας ΣΤ΄ Δημοτικού σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή

Ιδρυμα Μείζονος Ελληνισμού. Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους

<http://www.ime.gr/chronos/12/gr/index.html>

Περιλαμβάνει ιστορικές πληροφορίες, πηγές και εικόνες για την επανάσταση.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Ιστορία και Λογοτεχνία

https://www.greeklanguage.gr/Resources/literature/education/greek_history/index.html#7

Περιλαμβάνει αποσπάσματα από λογοτεχνικά κείμενα, χρονογραμμή, ιστορικές πηγές και οπτικό υλικό

Φωτόδεντρο. Χρονολόγιο Ελληνικής Επανάστασης

<https://photodentro.edu.gr/v/item/ds/8521/11180>

Ιστορικός χάρτης της Ελληνικής Επανάστασης του Κέντρου Ψηφιακής Γεωγραφίας του ΠΤΔΕ

<https://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=3a3c86a6f36d4835aa0841f5e544ff3c&extent=19.3737,35.7333,30.8654,40.5431>

Παιδικό βιβλίο γνώσεων

Σοφία Ζαραμπούκα, *ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821*. Εκδόσεις Πατάκη, 2020

Λογοτεχνικά βιβλία

21+1 Συγγραφείς γράφουν καλλιτέχνες εικονογραφούν για το 1821, Εκδόσεις

Παπαδόπουλος 2020. Από το βιβλίο αυτό προτείνονται οι εξής ιστορίες:

Θοδωρής Παπαϊωάννου, «Τρύπιες κάλτσες, μπαλωμένα τσαρούχια» (Για την επανάσταση στη Μακεδονία)

Βαγγέλης Ηλιόπουλος, «Εφικτό το ανέφικτο» (Για τη συνάντηση των Φιλικών στη Βοστίτσα τον Ιανουάριο του 1821)

Θανάσης Πέτρου, «Μπαμπεσιά», κόμικ (Για την φυλάκιση του Οδυσσέα Ανδρούτσου)
Λιλή Λαμπράλλη, «Σαν παραμύθι» (Για την έξοδο του Μεσολογγίου)
Βησσαρία Ζορμπά – Ραμποπούλου, «Το καμηλάκι μου» (Για την έξοδο του Μεσολογγίου)

Αγγελική Δαρλάση, *Οι μεγάλοι... μικροί. Οι αγωνιστές του 1821*, Μεταίχμιο 2020.
Διηγήματα για τα παιδικά χρόνια του Κολοκοτρώνη, της Μπουμπουλίνας, του Καραϊσκάκη, του Κανάρη, της Μαντώς Μαυρογένους.

Μαρία Σκιαδαρέση, *Τα χρόνια της φωτιάς* (για τον Κανάρη), Πατάκης, 2007.

Από την ιστοσελίδα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας
Νίτσα Τζώρτζογλου, *Το μυστικό των Φιλικών*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1972, σ. 134-139.
https://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=126#7

Π. Σ. Δέλτα, *Μάγκας*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1991, σ. 148-155. (για την καταστροφή των Ψαρών)
https://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=127#8

Π. Σ. Δέλτα, *Μάγκας*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1991, σ. 139-144. (για την πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου)
https://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=129#8

Ισίδωρος Ζουργός, *Η Αηδονόπιτα*, Πατάκης, Αθήνα 2008, σ. 475-476, 481-482, 485-486 & 489-491. (για την έξοδο του Μεσολογγίου)
https://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=72#10

Όποιο άλλο σχετικό βιβλίο υπάρχει στη βιβλιοθήκη του σχολείου.

Μέθοδος διδασκαλίας

Προετοιμασία

Από την αρχή της ενότητας μπορούν οι μαθητές να χωριστούν σε ομάδες 2-4 ατόμων. Κάθε ομάδα διαλέγει να εμβαθύνει σε μία από τις εξής πέντε πλευρές της επανάστασης: α) πολεμικά γεγονότα β) πρόσωπα γ) πολιτική οργάνωση δ) φιλελληνισμός ε) λογοτεχνία για την επανάσταση. Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία ομάδες που θα αναλάβουν λ.χ. τα πολεμικά γεγονότα, μπορούν να χωριστούν χρονικά. Ανάλογα, τα πρόσωπα μπορούν να μοιραστούν σε περισσότερες ομάδες.

Με βάση το σχολικό βιβλίο και τις ηλεκτρονικές πηγές που αναφέρονται παραπάνω η κάθε ομάδα θα προετοιμάζει σταδιακά και θα παρουσιάζει στην τάξη, κατά τη χρονική σειρά (πρώτο έτος, δεύτερο έτος της επανάστασης κοκ), μια σημαντική

μάχη, ένα πολιτικό γεγονός, ένα πρόσωπο. Όλη η τάξη μαζί σε κάθε μάθημα θα συμπληρώνει τη χρονογραμμή της επανάστασης και θα τοποθετεί γεγονότα στον χάρτη.

Κάθε ομάδα, για τα γεγονότα ή τα πρόσωπα που έχει να ετοιμάσει, θα συγκεντρώνει, θα αποθηκεύει και θα παρουσιάζει στην τάξη σχετικό εικονικό υλικό από την ηλεκτρονική έκδοση του σχολικού βιβλίου και από τις υπόλοιπες ηλεκτρονικές πηγές έτσι ώστε να συσσωρεύεται σταδιακά εικονικό υλικό το οποίο θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη δημιουργία των ψηφιακών ιστοριών.

Η ομάδα της λογοτεχνίας θα αναλάβει να διαβάσει και να παρουσιάσει στην τάξη κάποια λογοτεχνικά κείμενα από όσα αναφέρονται παραπάνω. Η παρουσίαση των κειμένων θα γίνεται τη μέρα που θα συζητιέται το αντίστοιχο γεγονός ή το αντίστοιχο πρόσωπο.

Κάθε ομάδα θα γράψει μια αφήγηση, μυθοπλαστική, ιστορική ή δημοσιογραφική την οποία θα παρουσιάσει στην ολομέλεια της τάξης. Λ.χ.

Α) Οι ομάδες που έχουν τα πολεμικά γεγονότα μπορούν να γράψουν μια ιστορία την οποία να αφηγείται ένας ανώνυμος μαχητής.

Β) Οι ομάδες που έχουν πρόσωπα μπορούν να γράψουν μια σελίδα ημερολογίου του συγκεκριμένου προσώπου μια ορισμένη (κρίσιμη) μέρα.

Γ) Οι ομάδες που έχουν την πολιτική οργάνωση μπορούν να γράψουν ένα δημοσιογραφικό ρεπορτάζ από μία εθνοσυνέλευση

Δ) Η ομάδα για τον φιλελληνισμό μπορεί να γράψει τη βιογραφία κάποιου φιλέλληνα

Δ) Η ομάδα της λογοτεχνίας μπορεί να γράψει μια μυθοπλαστική ιστορία με ελεύθερο θέμα ή εμπνευσμένη/διασκευασμένη από κάποια άλλη που διάβασε.

Όταν έχει προχωρήσει κάπως η δουλειά των ομάδων μπορεί να ξεκινήσει ο κύκλος της ψηφιακής αφήγησης.

Εισαγωγή στην ψηφιακή αφήγηση (1 ώρα)

Παρουσιάζονται κάποια ενδεικτικά παραδείγματα ψηφιακών ιστοριών (βλ. παράρτημα) και δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να αλληλεπιδράσουν με αυτά, να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τις απόψεις τους. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να αξιολογήσουν τις ψηφιακές αφηγήσεις που παρουσιάστηκαν και να εντοπίσουν τα στοιχεία εκείνα που κατά τη γνώμη τους κάνουν κάποια ψηφιακή ιστορία να ξεχωρίζει. Γίνεται μια σύντομη εισαγωγή στη διαδικασία δημιουργίας ψηφιακών ιστοριών και παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιμέρους παράμετροι και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα μιας καλής ψηφιακής ιστορίας. Στους μαθητές μοιράζεται ένας πίνακας διαβαθμισμένων κριτηρίων (rubric). (βλ. παράρτημα)

Σχεδιασμός και προετοιμασία της ιστορίας (Story Planning) (4 ώρες)

α. “Ασκήσεις προθέρμανσης”.

Σε αυτή τη φάση, μπορούν να παρουσιαστούν οι ιστορίες που έχουν ξεκινήσει να γράφουν τα παιδιά στις παραπάνω ομάδες. Μπορούν να συζητηθούν ως προς την καταλληλότητά τους να αποτελέσουν τη βάση για μια ψηφιακή αφήγηση. Η εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει τα εξής είδη ψηφιακής αφήγησης από τα οποία μπορούν να διαλέξουν οι μαθητές:

1. **Πληροφοριακές αφηγήσεις.** Περιγράφεται σε τρίτο πρόσωπο μια μάχη, η ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας, μια Εθνοσυνέλευση, το κίνημα του Φιλελληνισμού.

2. **Ένα ιστορικό πρόσωπο μιλά.** Ένας ήρωας της Επανάστασης ή κάποιο άλλο ιστορικό πρόσωπο μιλά σε πρώτο πρόσωπο και λέει είτε συνολικά την ιστορία του είτε μιλά για ένα συγκεκριμένο κρίσιμο γεγονός της ζωής του.
3. **Ένας άμαχος ή ανώνυμος πολεμιστής μιλά.** Ένα επινοημένο πρόσωπο, άνδρας, γυναίκα ή παιδί, που ζούσε εκείνα τα χρόνια και βίωσε κάποιο μεγάλο γεγονός, μας λέει, σε πρώτο πρόσωπο, την ιστορία του. Λ.χ. ένας Μεσολογγίτης που βίωσε την πολιορκία ή ένας Χιώτης που βίωσε την καταστροφή του νησιού. Ακόμη, ένα από τα παλληκάρια του Κολοκοτρώνη που πήραν μέρος στην άλωση της Τριπολιτσάς. Ενδιαφέρον θα είχε να γίνει και μια ψηφιακή αφήγηση στην οποία θα μιλά ένας τούρκος ή μια τουρκάλα.
4. **Μυθοπλαστικές αφηγήσεις.** Μια νέα ιστορία που εκτυλίσσεται στην εποχή της επανάστασης.
5. **Προσωπικές αφηγήσεις.** Μιλούμε σε πρώτο πρόσωπο ως έλληνες πολίτες του σήμερα για το πώς βλέπουμε και νιώθουμε την επανάσταση του 1821, τι μάθαμε, τι αποκομίσαμε από όλη την ιστορική ενότητα.

β. “Επιλογή του θέματος της ψηφιακής ιστορίας - Σύνταξη διαγράμματος”. Στη συνέχεια, οι μαθητές μπορούν να σχηματίσουν νέες ομάδες ή να κρατήσουν τις παλιές και να επιλέξουν ένα από τα παραπάνω θέματα/είδη ή να επινοήσουν ένα δικό τους. Καλό είναι να γίνουν ομαδικές ψηφιακές αφηγήσεις αλλά αν ένας μαθητής ή μία μαθήτρια θέλει να δουλέψει μόνη της επειδή έχει καλή σχέση με τις ΤΠΕ, μπορεί να το κάνει. Κάθε ομάδα κάνει ένα διάγραμμα της ιστορίας της, συζητά ζητήματα όπως: Ποιο είναι το κατάλληλο πρόσωπο για να αφηγηθούν την ιστορία τους; Ποιο είναι το ερώτημα στο οποίο απαντά η αφήγησή τους; Τι θέλουν να πετύχουν με τη συγκεκριμένη ψηφιακή αφήγηση; Αυτό το στάδιο δεν απαιτεί ιδιαίτερο χρόνο και είναι πραγματικά πολύ χρήσιμο, καθώς βοηθά τους μαθητές να προσδιορίσουν εξ αρχής κάποιες βασικές παραμέτρους της ιστορίας τους, να τις συζητήσουν με τον εκπαιδευτικό και με τους συμμαθητές τους, λειτουργώντας σαν ένα πρώτο ανατροφοδοτικό σκαλοπάτι που διευκολύνει το πέρασμα των μαθητών στη σύνταξη του κειμένου που ακολουθεί.

γ. Σύνταξη κειμένου. Σε αυτό το στάδιο οι μαθητές γράφουν το κείμενο της ψηφιακής τους αφήγησης. Το όριο λέξεων είναι 250 - 350 λέξεις που αντιστοιχούν ιδανικά σε μια ψηφιακή ιστορία μέσης διάρκειας 2-4 λεπτά. Τα γραπτά κείμενα διαβάζονται και σχολιάζονται στον κύκλο. Αυτό είναι το δεύτερο σκαλοπάτι ανατροφοδότησης από τους συμμαθητές και από τον εκπαιδευτικό. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα, εάν το επιθυμούν, να επανέλθουν στο κείμενό τους, τροποποιώντας το και βελτιώνοντάς το.

δ. Τα εικονογραφημένα σενάρια (Storyboards) (βλ. παράρτημα). Πρόκειται για μια πολύ χρήσιμη πρακτική από το χώρο των κινηματογραφιστών, η οποία εξυπηρετεί τον προσεκτικό σχεδιασμό της ψηφιακής ιστορίας σε δύο διαστάσεις, στον άξονα του χρόνου και στο επίπεδο διάδρασης μεταξύ των διάφορων τρόπων που αξιοποιούνται για τη δημιουργία μιας ψηφιακής ιστορίας (ήχος, εικόνα, μουσική μεταβάσεις, τίτλοι κειμένου κλπ). Το στάδιο του εικονογραφημένου σεναρίου λειτουργεί ως τρίτο ανατροφοδοτικό σκαλοπάτι. Οι μαθητές μοιράζονται με τους συμμαθητές τους τα εικονογραφημένα τους σενάρια, τα οποία σχολιάζονται σε ζευγάρια (peer - review) ή στον κύκλο, δίνοντας στους μαθητές την ευκαιρία να αναστοχαστούν τις επιλογές τους βάσει της συζήτησης με τους συμμαθητές τους και να τα αναπροσαρμόσουν αναλόγως και κατά βούληση.

Προπαραγωγή (Preproduction) (2 ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Η φάση της προπαραγωγής είναι μια από τις πιο δημιουργικές φάσεις στη διαδικασία παραγωγής μιας ψηφιακής ιστορίας. Κατά τη φάση αυτή οι μαθητές δημιουργούν ή συλλέγουν, επεξεργάζονται ψηφιακά και αποθηκεύουν το απαραίτητο για την ψηφιακή αφήγηση πολυμεσικό υλικό, όπως εικόνες, ήχοι, μουσική, video. Στη φάση αυτή θα βοηθήσει πολύ η παρακαταθήκη εικονικού υλικού που έχει δημιουργηθεί από τις ομάδες σε όλη τη διάρκεια διδασκαλίας της ενότητας. Η παρακαταθήκη αυτή θα πρέπει να είναι διαθέσιμη για ολόκληρη την τάξη και δεν είναι ιδιοκτησία μιας ομάδας. Η καινούρια γνώση μπορεί να αποκτηθεί είτε μέσα από τη συνεργασία με περισσότερους έμπειρους συμμαθητές είτε, όποτε χρειάζεται, με παρεμβάσεις του εκπαιδευτικού, ενώ και το στάδιο αυτό λειτουργεί ως ανατροφοδοτικό σκαλοπάτι στην πορεία εξέλιξης της ψηφιακής αφήγησης.

Παραγωγή (Production) (2 ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Στη φάση αυτή πραγματοποιείται η εγγραφή της φωνητικής αφήγησης και η σύνθεση των επιμέρους στοιχείων με τη βοήθεια του κατάλληλου λογισμικού. Οι μαθητές εισάγουν το πολυμεσικό υλικό που έχουν δημιουργήσει ή συλλέξει και το οποίο έχουν επεξεργαστεί και αποθηκεύσει ψηφιακά κατά την προηγούμενη φάση, στο πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο που έχουν επιλέξει. Τοποθετούν τις φωτογραφίες και το βίντεο σε μια λογική σειρά στο χρονολόγιο (timeline) του προγράμματος επεξεργασίας βίντεο και ξεκινούν προβάροντας το κείμενο της αφήγησης που πρόκειται να ηχογραφήσουν, αυξομειώνοντας χονδρικά τη διάρκεια των εικόνων ή των βίντεο που έχουν εισαγάγει. Όταν νιώθουν ότι είναι έτοιμοι, μπορούν να προχωρήσουν στη διαδικασία της φωνητικής εγγραφής. Καθώς οι συμμετέχοντες εγγράφουν ένας ένας και με τη σειρά τις φωνητικές τους αφηγήσεις και η πορεία εξέλιξης της ψηφιακής αφήγησης μοιράζεται στον κύκλο, δίνεται η ευκαιρία για ένα πρόσθετο ανατροφοδοτικό σκαλοπάτι. Μέσα από τη συζήτηση με τους συμμαθητές τους, τις παρεμβάσεις του εκπαιδευτικού, όποτε απαιτείται, οι μαθητές συνειδητοποιούν τη δύναμη και τον νοηματοδοτικό πλούτο των παραγωγιστικών χαρακτηριστικών που συνοδεύουν τον προφορικό λόγο (παύσεις, επιτονισμός, χροιά, ένταση κλπ).

Μεταπαραγωγή (Postproduction) (1 ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής)

Κατά τη φάση αυτή, οι μαθητές προχωρούν στο τελικό φινίρισμα της ψηφιακής αφήγησης. Γίνεται ο τελικός συγχρονισμός των πολυμέσων, το μοντάζ και η μίξη ήχων, προστίθενται εφέ μετάβασης, εφέ κίνησης και εφέ εικόνων και μπαίνουν οι τίτλοι αρχής και τέλους, οι βιβλιογραφικές και δικτυογραφικές αναφορές (credits) σχετικά με το σύνολο του υλικού που έχει αξιοποιηθεί για τη δημιουργία της ψηφιακής ιστορίας (κείμενα, μουσική, εικόνες κλπ). Αυτό είναι και το τελευταίο ανατροφοδοτικό σκαλοπάτι, όπου οι μαθητές καλούνται να ελέγξουν το συγχρονισμό του συνόλου των πολυμέσων, να σκεφτούν την πρόσθετη νοηματοδοτική λειτουργία των εφέ (κίνησης, μετάβασης, εικόνας) που έχουν χρησιμοποιήσει, να ξαναδούν πιο προσεκτικά τα σημασιολογικά φορτία του φόντου, του χρώματος και του τύπου γραμματοσειράς που έχουν επιλέξει στους τίτλους και να συζητήσουν τις ψηφιακές τους αφηγήσεις πλέον ως σύνολο, κάνοντας τις απαραίτητες βελτιώσεις ή τροποποιήσεις. Η φάση αυτή ολοκληρώνεται με την αποθήκευση της ψηφιακής αφήγησης ως έργου (το οποίο επιδέχεται μελλοντική επεξεργασία) και ως ταινίας (δεν επιδέχεται επεξεργασία πλέον, αλλά σώζεται σε μορφή (format) που επιτρέπει το

διαμοιρασμό και την αναπαραγωγή και εκτός του περιβάλλοντος επεξεργασίας βίντεο που έχει χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία της ψηφιακής ιστορίας).

Αναστοχασμός - Διανομή (Distribution) (1 ώρα)

Η φάση του αναστοχασμού και της διανομής ισοδυναμεί με την ολοκλήρωση της όλης διαδικασίας, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της προβολής, παρουσίασης και διανομής των ψηφιακών αφηγήσεων. Οι μαθητές καλούνται να παρουσιάσουν τις ολοκληρωμένες ψηφιακές αφηγήσεις τους πρώτα στην τάξη, συνοδεύοντας την προβολή με μια σύντομη εισαγωγική παρουσίαση του σκεπτικού δημιουργίας της συγκεκριμένης ψηφιακής ιστορίας. Έτσι, έχουν την ευκαιρία να ασκηθούν και σε δεξιότητες παρουσίασης. Οι μαθητές εντοπίζουν και συζητούν τα δυνατά και αδύναμα σημεία κάθε ψηφιακής αφήγησης, ψηφίζουν την καλύτερη ψηφιακή ιστορία κατά τη γνώμη τους, αιτιολογώντας με συγκεκριμένες αναφορές την επιλογή τους και στο τέλος ενθαρρύνονται να αναστοχαστούν τη δική τους ψηφιακή ιστορία, αλλά και την όλη εμπειρία δημιουργίας της ψηφιακής ιστορίας τους συνολικά. Η προβολή των μαθητικών ψηφιακών αφηγήσεων μπορεί να κλείσει εδώ ή, εάν οι μαθητές το επιθυμούν, ο κύκλος της διανομής μπορεί να διευρυνθεί ακόμη περισσότερο, μέσα από την προβολή στο σχολείο ή ακόμη και το διαδίκτυο (ενσωμάτωση στη σχολική ιστοσελίδα ή σε κάποια πλατφόρμα που έχει δημιουργηθεί ειδικά για το πρόγραμμα).

Βιβλιογραφία

Γκουτσιουκώστα Ζ. (2020). *Η ψηφιακή αφήγηση ως διδακτικό εργαλείο στο μάθημα της λογοτεχνίας* (Διδακτορική Διατριβή). ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη.

<http://ikee.lib.auth.gr/record/316711/files/GRI-2020-26900.pdf>

Λιαρομάτη Γ. (2019). *Εφαρμογές της Ψηφιακής Αφήγησης στη διδασκαλία της Ιστορίας της Γ' Δημοτικού* (Μεταπτυχιακή Εργασία). ΕΑΠ, Πάτρα.

https://apothesis.eap.gr/bitstream/repo/41627/1/501752_Λιαρομάτη_Γεωργία.pdf

Coleborne, C. & Bliss, E. (2011). Emotions, digital tools and public histories: digital storytelling using Windows Movie Maker in the history tertiary classroom, *History Compass*, vol. 9, no. 9, 6, pp. 74–685. doi: [10.1111/j.1478-0542.2011.00797.x](https://doi.org/10.1111/j.1478-0542.2011.00797.x)

Dilek, D. (2009). The reconstruction of the past through images: an iconographic analysis on the historical imagination usage skills of primary school pupils, *Educational Sciences: Theory & Practice*, vol. 9, no. 2, pp. 665–689.

Ανακτήθηκε από: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ847774.pdf>

Duraisingh, L. D. & Mansilla, V. B. (2007) 'Interdisciplinary forays within the history classroom: how the visual arts can enhance (or hinder) historical understanding', *Teaching History*, vol. 129, pp. 22–30.

Ανακτήθηκε

από:

<https://www.history.org.uk/secondary/resource/2433/interdisciplinary-forays-within-the-history-classr>

Hildebrandt, K., et al., (2016) Digital storytelling for historical understanding: treaty education for reconciliation, *Journal of Social Science Education*, vol. 15, no. 1, pp. 17–26.

doi: [10.4119/UNIBI/jsse-v15-i1-1432](https://doi.org/10.4119/UNIBI/jsse-v15-i1-1432)

Fines, J. (2002) ‘Imagination in history teaching’, *International Journal of Historical Learning, Teaching and Research*, vol. 2, no. 2, pp. 63–77.

Ανακτήθηκε από:

https://www.history.org.uk/files/download/9230/1319459477/IJHLTR_2.2.pdf

Penalba et al., (2020) Digital storytelling: a tool for promoting historical understanding among college students, *Research in Learning Technology*, vol. 28.

Doi: <https://doi.org/10.25304/rlt.v28.2348>

Rizvic, S., et al., (2019). Interactive digital storytelling: bringing cultural heritage in a classroom, *Journal of Computers in Education*, vol. 6, no. 1, pp. 143–166. doi:

[10.1007/s40692-018-0128-7](https://doi.org/10.1007/s40692-018-0128-7)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A. Παραδείγματα ψηφιακών αφηγήσεων

Μαθητικές δημιουργίες στο πλαίσιο του διαγωνισμού της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης “Η ιστορία σου είναι η ιστορία της πόλης σου”

<http://photodentro.edu.gr/icreate/simplesearch?newQuery=yes#q1=/q2=/q3=/q4=/q5=/sb=0/rd=DESC/rp=10/st=/rq=/rqc=/q6=/q7=/q8=/q11=/q9=/q10=/q13=51,65,50,66,131,/ageFrom=/ageTo=/q12=>

Με αφορμή το ποίημα του Κ. Π. Καβάφη, «Τείχη:

<https://youtu.be/xfiTQ7D9jB0>

Από το Κέντρο Ψηφιακής Αφήγησης του πανεπιστημίου του Χιούστον μερικές για το μάθημα της Ιστορίας:

https://digitalstorytelling.coe.uh.edu/view_story.cfm?vid=483&categoryid=16&d_title=History

https://digitalstorytelling.coe.uh.edu/view_story.cfm?vid=304&categoryid=16&d_title=History

https://digitalstorytelling.coe.uh.edu/view_story.cfm?vid=303&categoryid=16&d_title=History

Εδώ θα προστεθούν και μερικές δικές μας από την πλατφόρμα του προγράμματος που φτιάχνεται.

B. Κλίμακα κριτηρίων αξιολόγησης της ψηφιακής αφήγησης

Επιμέρους Παράμετροι	Εξαιρετική	Καλή	Ικανοποιητική	Χρειάζεται βελτίωση
Σκοπός, Οικονομία & Οργάνωση	Ο στόχος είναι σαφής από την αρχή και η οργάνωση της ψηφιακής ιστορίας είναι φανερά εστιασμένη σ' αυτόν.	Ο στόχος είναι σαφής από την αρχή και η οργάνωση της ψηφιακής ιστορίας είναι εστιασμένη σ' αυτόν στο μεγαλύτερο μέρος.	Κάποια σημεία της ψηφιακής ιστορίας φαίνεται να ξεφεύγουν από το στόχο και η δομή παρουσιάζει προβλήματα, παρ' όλα αυτά υπάρχει στόχος.	Είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς το στόχο της ψηφιακής ιστορίας. Δεν υπάρχει καμία οργάνωση.
Πρόκληση ενδιαφέροντος	Προκαλεί την έκπληξη και εγείρει έντονο ενδιαφέρον στον αποδέκτη, κινητοποιώντας το στοχασμό και τον προβληματισμό του.	Ενεργοποιεί ερωτήματα και κινητοποιεί αρκετά το ενδιαφέρον του αποδέκτη.	Ενεργοποιεί κάποια ερωτήματα και ενδιαφέρον στον αποδέκτη, αλλά η απάντησή τους είναι προβλέψιμη.	Δεν προκαλεί κανένα ενδιαφέρον στον αποδέκτη.
Σύνδεση περιεχομένου με το Πρόγραμμα Ανάγνωσης	Ο μαθητής νονηματοδοτεί το λογοτεχνικό βιβλίο που έχει μελετηθεί εμβαθύνοντας στο κείμενο, καταθέτοντας την προσωπική του άποψη και αξιοποιώντας το ιστορικό πλαίσιο του βιβλίου (ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία της	Ο μαθητής νονηματοδοτεί το λογοτεχνικό βιβλίο που έχει μελετηθεί εμβαθύνοντας στο κείμενο και καταθέτοντας την προσωπική του άποψη.	Υπάρχει σαφής σύνδεση με το λογοτεχνικό βιβλίο και προσπάθεια νονηματοδότησής του από το μαθητή, χωρίς όμως ιδιαίτερη εμβάθυνση.	Δεν υπάρχει σαφής σύνδεση με το λογοτεχνικό βιβλίο που έχει μελετηθεί είτε ο μαθητής μένει απλώς σε μια περιληπτική απόδοση του περιεχομένου. Ακόμα κι όταν υπάρχει προσπάθεια νονηματοδότησης εντοπίζονται παρανοήσεις.

	εποχής που περιγράφεται) ή στοιχεία αφηγηματολογίας (τύποι αφηγητή και εστίασης, αφηγηματικοί τρόποι, πλοκή, τύποι χαρακτήρων και τρόπος παρουσίασης κ.τ.λ.) ή περικειμενικά στοιχεία (οπισθόφυλλο, τίτλος, εικόνα εξωφύλλου, προσωπικότητα συγγραφέα)			
Χρήση Γλώσσας	Εξαιρετική γλωσσική ευχέρεια, πλούσιο λεξιλόγιο, γλωσσικό αισθητήριο.	Η χρήση της γλώσσας είναι σωστή. Η έκφραση είναι στρωτή. Καλό λεξιλόγιο.	Η χρήση της γλώσσας ως επί το πλείστον είναι σωστή, υπάρχουν όμως κάποια λάθη. Ικανοποιητικό λεξιλόγιο.	Κακή χρήση γλώσσας. Εκφραστικά, ορθογραφικά και γραμματικοσυντακτικά λάθη. Φτωχό λεξιλόγιο.
Καθαρότητα και ρυθμός αφήγησης	Η αφήγηση ακούγεται καθαρά σε όλη την ψηφιακή ιστορία. Υπάρχει ρυθμός, κατάλληλες παύσεις και κατάλληλος χρωματισμός της φωνής που αναδεικνύουν την ιστορία και αγγίζουν τον αποδέκτη.	Η αφήγηση ακούγεται καθαρά σε όλη την ψηφιακή ιστορία. Υπάρχει προσπάθεια για ρυθμό, αλλά οι παύσεις και ο χρωματισμός της φωνής δεν είναι πάντα κατάλληλα και δεν συμβαδίζουν	Η αφήγηση ακούγεται καθαρά στο μεγαλύτερο μέρος της ψηφιακής ιστορίας. Υπάρχει κάποιος ρυθμός και χρωματισμός της φωνής, αλλά στο μεγαλύτερο μέρος η αφήγηση είναι μονότονη.	Η αφήγηση δεν ακούγεται καθαρά. Δεν υπάρχει ρυθμός, ούτε κατάλληλος χρωματισμός της φωνής.

		απόλυτα με την ιστορία.		
Μουσική επένδυση	Εύστοχη επιλογή μουσικής επένδυσης. Η μουσική συμπληρώνει κατάλληλα και νοηματοδοτεί την ιστορία. Είναι απόλυτα συντονισμένη με το κείμενο, αγγίζοντας τον αποδέκτη.	Εύστοχη επιλογή μουσικής επένδυσης. Η μουσική συμπληρώνει κατάλληλα και νοηματοδοτεί την ιστορία.	Ατυχής επιλογή μουσικής επένδυσης. Η μουσική δεν αποσυντονίζει τον αποδέκτη, αλλά δεν προσθέτει και τίποτα στην ιστορία.	Εντελώς ακατάλληλη επιλογή μουσικής. Η μουσική δεν έχει καμία σχέση με την ψηφιακή ιστορία ή αποσυντονίζει τον αποδέκτη. (Είναι πολύ δυνατά, υπερκαλύπτει την αφήγηση κ.τ.λ.)
Επιλογή εικόνων	Καθαρές και υψηλής ανάλυσης εικόνες. Οι εικόνες συμπληρώνουν κατάλληλα την ιστορία και δημιουργούν ατμόσφαιρα. Φαίνεται να υπάρχει κατανόηση της γραμματικής της εικόνας. Κάποιες εικόνες έχουν συμβολική, μεταφορική διάσταση.	Καθαρές και υψηλής ανάλυσης εικόνες. Οι εικόνες νοηματοδοτούν και συμπληρώνουν κατάλληλα την ιστορία και δημιουργούν ατμόσφαιρα.	Καθαρές και υψηλής ανάλυσης εικόνες. Οι εικόνες συνδυάζονται με την ιστορία, σε ορισμένα σημεία, όμως, δεν συντονίζονται απόλυτα με το κείμενο. Είναι ετερόκλητες και αταίριαστες μεταξύ τους.	Οι εικόνες που έχουν επιλεγεί δεν είναι καθαρές, είναι χαμηλής ανάλυσης και δεν συνδυάζονται με την ιστορία.

Μεταβάσεις - Μοντάζ	Η χρήση των μεταβάσεων και των γωνιών λήψεως των εικόνων, νοηματοδοτεί το κείμενο, δημιουργεί ατμόσφαιρα και υποδεικνύει σαφή κατανόηση της γραμματικής της εικόνας.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί κατάλληλες μεταβάσεις και κατάλληλες γωνίες λήψης εικόνων προκειμένου να νοηματοδοτήσει το κείμενο.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί στο μεγαλύτερο μέρος της ψηφιακής ιστορίας κατάλληλες μεταβάσεις, υπάρχουν ωστόσο και αρκετές οι οποίες δε φαίνεται να εξυπηρετούν το γενικότερο αποτέλεσμα.	Ο μαθητής δεν χρησιμοποιεί καθόλου μεταβάσεις ή τις χρησιμοποιεί τυχαία και αλόγιστα, με αποτέλεσμα να αποσυντονίζει τελείως το δέκτη.
Πρωτοτυπία	Δύο τουλάχιστον από τα μέρη της ψηφιακής ιστορίας (κείμενο, εικόνες, μουσική) είναι πρωτότυπα.	Το κείμενο είναι πρωτότυπο και η οργάνωση των εικόνων και της μουσικής, αν και τα ίδια δεν είναι πρωτότυπα, εμφανίζει μια πρωτοτυπία.	Η ψηφιακή ιστορία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε σκέψεις, ιδέες και εικόνες άλλων.	Καμία πρωτοτυπία ή καινοτομία. Η ψηφιακή ιστορία είναι ένα συμπλήρωμα σκέψεων, ιδεών και εικόνων άλλων.
Αναφορές	Οι τίτλοι τέλους περιλαμβάνουν αναλυτικές αναφορές για το σύνολο του υλικού που αξιοποιήθηκε για τη δημιουργία της ψηφιακής ιστορίας.	Υπάρχουν τίτλοι τέλους και αναφορές για το μεγαλύτερο μέρος του υλικού που έχει αξιοποιηθεί για την ψηφιακή ιστορία.	Υπάρχουν τίτλοι τέλους και αναφορές, αλλά παρουσιάζουν προβλήματα. (εσφαλμένες, ελλιπείς αναφορές κ.τ.λ.)	Δεν υπάρχουν καθόλου αναφορές, ούτε τίτλοι τέλους.

Γ. Εικονογραφημένο σενάριο (Storyboard)

Storyboard template

Planning the filming of the promotional film

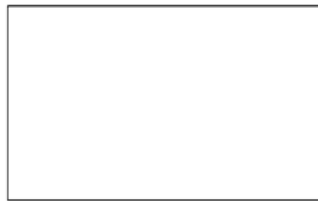
